TOVERITAR

Amerikan suomalaisten työläisnaisten äänenkannattaja, ilmestyy Astoriassa, Ore., joka tiistai The Western Workmen's Pub. Society'n kustantamana.

TILAUSHINNAT YHDYSVALTOIHIN
1 vuosikerta....$1.50 Puoli vuotta....90c
CANADAAN JA SUOMEEN
1 vuosikerta....$1.75 Puoli vuotta..$1.00

TOVERITAR
BOX 99 ASTORIA, ORE.

Entered as second class matter July 18th, 1911, at the Post Office at Astoria, Oregon, under the Act of March 3rd, 1879.

TOVERITAR
(THE WOMAN COMRADE)
SUBSCRIPTION RATES
IN THE UNITED STATES:
One year.....$1.50 6 months.....90c
IN CANADA:
One year.....$1.75 6 months....$1.00
IN FOREIGN COUNTRIES:
One year.....$1.75 6 months....$1.00

Advertising rates 50c per inch per insertion. Huoneusto sijaitsee 10:nen ja Duane katujen kulmassa. Puhelin 365.
Ilmoitushinta 50 senttiä tuumalta kerran. Naimailmotuksista $1.00 ensimäiseltä tuumalta ja 50 senttiä jokaiselta seuraavalta lisää.

TOIMITUS:
Maiju Nurmi
Box 99, Astoria, Oregon.

Toverittaren tilaajamäärä osottaa seuraavaa:

UUSIA	76
UUDISTUKSIA	46
KATKENNUT	232

Naiset väkiluvun lisääjinä

(Otteita eräästä Katharine Anthony'n puheesta).

Yhteiskunnallisten olojen uudelleen järjestäminen on nykyään kysymys, johon naiset ovat erikoisesti kiintyneitä, sillä yleisten asioiden johto koskee mitä läheisemmin heidän elämää, vapautta ja onnellisuutta. Kansojen väkiluvun lisääjinä on naisilla suurin arvonsa silloin kun joku siirtomaa on kansoitettava tai kun kansan väkilukua on sodan jälkeen lisättävä. Ennen aikaan tämä ajateltiin luonnostaan lankeavan naisille, eikä sille palvelukselle ole annettu suurta huomiota eikä sitä ole muistiin kirjotettu.

Päivän polttavana kysymyksenä Europassa tänä päivänä on: kuka kansoittaa Europan sodan jälkeen. Ranskalaisia neitosia kehotetaan ottamaan itselleen amerikalaisia miehiä Ranskassa. Samoin kehotetaan englantilaisia tyttöjä solmimaan avioliittoja amerikalaisten kanssa, sekä menemään heidän kanssansa Amerikaan, että jälelle jääneille naisille jäisi suuremmat mahdollisuudet. Tarkotuksena näyttää täten olevan liikojen naisten vähentäminen. Väkiluvun väheneminen syntyväisyyden alenemisen ja kuoleman takia on huolestuttava, vaikka täydellistä tilastoa asian tilasta ei voida saada. Monien miljoonien miesten menetys sodassa saattaa esille kysymyksen yksinäisistä naisista, vaikka sota yksistään ei tuota kysymystä ole luonutkaan. Se oli jo olemassa paljon ennemmin. Jo vuonna 1911 oli Ranskassa 103 naista jokaista 100 miestä kohden, Englannissa oli 107 naista jokaista 100 miestä kohden ja Norjassa oli 110 naista jokaista 100 miestä kohden. Tämä kysymys "ylimääräisistä" naisista on siis ollut jo kauan ennen osdan syttymistä.

Näyttää siltä, että väkiluvun lisääjinä tulee olemaan tulevaisuudessa enemmän sanottavaa siitä minkälaisten olosuhteiden vallitessa he tulevat väkilukua lisäämään. "Women's Co-operative Guild"-nimisessä englantilaisessa naisten yhdistyksessä on äitiyskysymys ollut huolellisen pohdinnan alaisena jo useita vuosia. Silloin kun äitiysvakuutuslaki oli ensi kerran hyväksyttävänä Englannissa, otti tämä naisten ryhmä ensi kerran osaa väenlisäyskysymyksen käsittelyyn. Englannin laki sääti, että äitiysvakuutuksen myöntämä korvaus oli joka tapauksessa pidettävä miehelle kuuluvana ja siis myöskin hänelle maksettavana. Tämä naisten yhdistys ei katsonut asiaa samalta kannalta. He alkoivat toimenpiteisiin lain muuttamisesta ja onnistuivatkin sen muutoksen saamaan läpi kahden vuoden kuluttua. Ranskan ja Ruotsin suffragetit nykyään antavat suurta huomiota väestönlisäyskysymykselle, joka on niissä maissa julkisen pohdinnan alaisena.

Yhteiskunnalliset turvallisuusvakuutukset ovat naisille suuresta merkityksestä. Lainlaatijakunnissa on näitä vakuutuskysymyksiä ollut esillä useana vuonna, mutta ne ovat osottaneet erikoista halua jättää äitiysvakuutus pois yhteiskunnallisten vakuutusten ohjelmasta. Äitiysvakuutus pitäisi olla ensi tilalla, eikä viimeisenä näiden vakuutussuunnitelmien joukossa.

Kirje Suomesta.

Suomesta — Lahden taistelusta — kertoo siskoni seuraavaa:

"Kuten tiedät, sananvapaus on jo vuosikaudet ollut kielletty, joten voin vaan antaa yleiskatsauksellisen ilmaisun paikkakuntamme taistelusta. Ystäväsi Rosa Pohjola, joka aina kirjotti työväestön edistysriennoista sinulle, ei voi nyt sitä tehdä, sillä hän istuu Hämeenlinnan vankilan muurien sisällä, hän sai 2 vuotta kuritushuonetta, samoin miehensä on Riihimäellä, hän sai 8 vuotta. Heidän ainoa pikku poikansa on siis nyt orpo, orpo siksi, että vanhempansa taistelivat punakaartissa.

"Niin — taistelumme oli, lyhyesti sanottuna, juhlallista ja ankaraa. Monena iltana istuimme rappusilla ja kuuntelimme kun tykit paukkuivat ja kuularuiskut ja konekiväärit rätisivät. Kiväärin kuulat aina viuhusi korvissa ja litistyivät katukiviin. Kun tuli pimeä, näki tulipommien lentelevän ilmassa ja granaatit pölyyttivät ilmaan santaa ja kiviä. Meidänkin taloon lensi kaksi pommia, akkunat menivät säpäleiksi ja vanhoille ihmisille nousi sydän kurkkuun. Kellareissa piilottelivat vanhukset ja lapset itseänsä. Saat uskoa, että me kävimme vuorokauden ajan kovaa taistelua, ennenkuin Lahti antautui.

Punaset taistelivat kaksi viikkoa, ja punaista oli heidän taistelunsa. Sitten tulivat saksalaiset ja nauroivat heidän tykkeinsä soittoa. He sanoivat: me voitamme — ja he voittivat.

Muuten he vakuuttivat melkein poikkeuksetta olevansa sosialidemokraatteja. Kysyttyäni miksi sitten tulivat murhaamaan Suomen sosialisteja, he sanoivat etteivät he niitä tulleet murhaamaan, vaan rauhottamaan ja ryöväreille ja murhamiehille antamaan mitä ansaitsevat. Miellyttävämpiä ja rauhallisempia ihmisiä olivat saksalaiset kuin venäläiset, ja me olemme iloisia että ryssät ovat nyt maasta pois. Punaisia petettiin paljon. Ryssä ja anarkistiset johtajat syöttivät paksua pajuköyttä, karkasivat sitten Venäjälle — tuhannet taskuissaan; mutta heidän henkensä on nyt monelta uhattu. Nyt on tutkittu ja kuulusteltu meitä. Elinijäksi, kymmeneksi, kahdeksaksi vuodeksi j.n.e. annettu kuritushuonetta. Toisia vapautettiin, veljeni oli myös vankina, kun oli punakaartin leipomossa. Minuakin kuulusteltiin.

"Kurjaa täällä vielä on — taloudellisestikin. Paloöljyä ei saa, sitä kauppaavat "trokarit" kuin viinaa 15 markkaa pullo. Samaten kaikella ruokatavaralla keinotellaan. Pitkäksi kävisi kertoa kaikesta yhdellä kertaa, siksi lopetan ja kerron taistelusta vielä

KATSAUKSIA

New Yorkin naisten osuuskodin keittokirjalla on ollut niin hyvä menekki, ettei konttoristamme ole voitu läheskään kaikkia tilauksia täyttää. Nyt olemme taas saaneet tuota kirjaa suuremman määrän, jotta voimme täyttää entiset sekä uudet tilaukset. Ken on vielä ilman tätä erinomaista keittokirjaa, tekee parhaan palveluksen itselleen tilaamalla sen heti.

- - -

Työväenkysymys otetaan keskusteltavaksi korkeakouluissa.

Yhdysvaltain opetustoimisto on laatinut sarjan keskusteluaineita työväenkysymyksistä korkeakoulujen väittely- ja keskustelutilaisuuksia varten täksi talveksi. Seuraavat kysymykset tulevat pohdinnan alaisikseen: sotatyön johto, työnvälitystoimistot, työnteon järjestäminen, työläisen nykyisessä yhteiskunnassa, naiset teollisuudessa sekä lapsityö. Oppilaitten tulee myöskin kirjottaa seuraavista kysymyksist: mistä johtuvat korkeat työpalkat, mistä johtuvat onnettomuudet työpaikoilla, sekä onnettomuuksien, sairauden ja uupumuksen vaikutuksesta työläisiin.

Tietysti tulevat oppilaat saamaan työn ja pääoman sopusointu-opin mukaisen neuvomisen, sillä professorit, joiden mielipiteet tällaisissa, kuten muissakin opetuskysymyksissä, määrää kaupungin johtavimmista porvareista muodostettu kouluneuvosto, tietysti pitävät hyvän huolen siitä, että "liiaksi radikaaliset" käsitykset eivät koskaan voita väittelyissä, ja että oikeat mielipiteet niistä asioista juurrutetaan nuorukaisten mieliin.

- - -

Naisille ei makseta palkkaa työn perusteella.

Huolimatta siitä, että sotatyölautakunta on kehottanut naisille maksettavaksi sotatöissä, kuten esim. ammuketehtaissa y. m. samoja palkkoja samasta työstä kuin miehillekin, ovat ammuketehtailijat alkaneet suunnitella keinoja miten he voisivat välttyä samanlaisen palkan maksusta. Eräs yleishyvän harrastaja, Miss Mary Burd kertoo saaneensa kehotuksen joiltakin ammuketehtailijoilta valmistaa heille työläisnaisen vuotuinen menoarvio. Kun neiti kysyi mitä sellaisesta arviosta olisi hyötyä tehtailijoille, vastattiin hänelle, että naisille, jotka työskentelevät nyt miesten entisissä paikoissa samoilla palkoilla kuin miehetkin, tullaan pian laatimaan muutos palkanmaksussa, ja siksi tulee tehtailijain tietää kuinka paljon yksinäinen työläisnainen tarvitsee eläkkeen. Kysyttäessä vastasivat tehtailijat, että naiset kyllä suorittavat saman työn kuin miehetkin. Nyt kun työvoimaa tiedetään tulevan liiaksikin, on tehtailijoilla hyvä tilaisuus riisua patriotismin naamari ja alentaa naisten palkat samalle tasolle, millä ne olivat ennen sotaa. Naisen palkan maksun perusteena on pidetty yhden naisen vuotuista menoarviota, jos sitäkään, eikä työtä ja sitä, että hänellä voi olla perhe, kuten miehelläkin, joka on riippuvainen hänen ansiostaan. Sodan ajalla alkoivat työväenjärjestöt vaatia naisille samaa palkkaa samasta työstä ja sotatyölautakuntakin suositteli noudatettavaksi sitä periaatetta.

Naisen terveys on tärkeä valtiolle. oli erään New Yorkin valtion tuomarin mielipide tuomitessaan naisten yötyön ravintoloissa perustuslakivastaiseksi. Eräs ravintoloitsija Buffalossa, N. Y., rikkoi New Yorkin valtiossa hiljattain hyväksyttyä lakia, joka määrää, että naiset eivät saa työskennellä ravintoloissa ennen kello 6:tta aamulla eikä jälestä kello 10 illalla. Valtion taholta nostettiin ravintoloitsijaa vastaan kanne ja jutussa tuli sanottu laki ensi kerran oikeuden koeteltavaksi ja havaittiin se yhtäpitäväksi perustuslain kanssa.

Yhdysvalloissa on ainoastaan yhdeksässä valtiossa naisten yötyö kielletty. Jo vuonna 1906 on Europassa huomattu "naisten terveys valtiolle tärkeäksi", sillä melkein joka maassa oli silloin jo voimassa laki, joka kielsi naisten työskentelyn ennen kello 5 aamulla ja jälestä kello 10 illalla. Me "edistysmieliset" amerikalaiset kuljemme tässäkin asiassa parikymmentä vuotta jälellä muita.

- - -

Koulut ja teollisuuslaitokset.

New Yorkissa on hiljattain pidetty opetustoimiston toimesta kokous, jossa oli pohdittavana kysymys: kuinka työvoiman puute voitaisiin poistaa koulunuorison avulla ja kuinka koulut ja teollisuuslaitokset voisivat toimia yhdessä niin, että lasten työssäkäyminen ei estäisi heitä koulunkäynnistä. Kokouksessa oli koulujen ja teollisuuslaitosten johtajia kahdeksasta kaupungista ja seitsemästä eri valtiosta. Kokous kannatti yksimielisesti suunnitelmaa, jonka tarkotus on järjestää 14—18 v. ikäisille lapsille tilaisuus olla puoli päivää kaulussa vaikka käyvät työssäkin. Koulunaika tulisi kestämään koko vuoden, kahden viikon lomalla. Teollisuuslaitosten johtajat lupautuivat järjestämään lasten työolot siten, että he voivat käydä koulua ja lupasivatpa toiset varustaa luokkahuoneitakin tehtaiden yhteyteen. New Yorkissa ja New Jerseyssä on kokeiltu tämänlaisella järjestelmällä ulkomaalaisten lasten keskuudessa hyvillä tuloksilla. Kokous päätti vaatia kaikkien valtioiden lainlaatijakuntia laatimaan lakeja, jotka määräisivät työssäkäyville lapsille järjestettäväksi tilaisuuksia opinnoihin. — Tämä on yksi ulkomaalaisten amerikalaistuttamissuunnitelmaan kuuluva toimenpide. Kun ulkomaalaisten lapset tulevat siihen ikään (14), että saavat lain luvalla käydä työssä, jää heiltä koulunkäynti sikseen ja usein englanninkielen harrastuskin. Kun heille järjestetään tilaisuus käydä koulua 14:ta—18:ta ikävuoteen ja opetetaan oikeat käsitteet kansanvallasta y. m., niin voidaan ulkomaalaiset vaikutukset, kuten bolshevikismi y. m. vaarat paremmin torjua nuorten raatajien suhteen.

Auttaa aina vähän.

Vanhan Liisan epäiltiin käyttävän pitkiä kynsiä. Siksi oli pastorskalla pitkä neuvottelu hänen kanssansa ja lopetti pastorska opetuksensa: — Ja sen minä lisäksi sanon Liisa-muorille, että varastaminen ei tee ketään rikkaaksi.

Liisa muori: Ei tee, kyllä pastorska siinä oikein sanoi, mutta auttaa se toki aina vähän.